

Skog Alnarp

Granen full av överraskningar

Forskare Matts Lindbladh har gjort en djupdykning i granens historia. I en bok om vårt viktigaste trädslag punkteras många myter.

– Som forskare har jag skrivit många vetenskapliga artiklar. De är förstås viktiga pusselbitar, men läses bara av en liten krets. Det här är ett sätt att nå ut med forskningsresultaten till en bredare publik och väva ihop en del av det jag nu hållit på med i över 25 år till en levande historia,

– Det är inspirerande att bygga på vetenskaplig fakta, med kopplingar till skönlitteratur, kulturhistoria och möten med människor, säger Matts Lindbladh.

UNDER biologiutbildningen på Lunds universitet gjorde han ett examensarbete om pollenanalys.

Resultaten gav nytt ljus om granens utbredning. Det ledde vidare till den skogliga institutionen i Alnarp, där Matts disputerade och fortsatte forska i skogshistoria och naturvårdsbiologi som professor i skogsekologi.

Matts Lindbladh

DET mesta av boken skrevs på andra sidan Atlanten under ett sex månaders stipendium på Harvard-universitetet.

– Det var faktiskt en bra utsiktspunkt för att betrakta den svenska granskogen. Här hemma har vi den så nära att de yviga träden och den mörka granskogen skymmer sikten.

– Det är en fördel att betrakta den lite på distans, bortom alla starka åsikter som färgar vår syn på granen.

UR ETT naturvårdsperspektiv är granen oftast inte uppskattad, men faktum är att den är värd för över tusen arter, vilket är flest bland alla träd. Av dessa är 370 specialiserade på enbart gran.

– Jag vill påstå att granen levererar fler ekosystemtjänster än något annat trädslag, säger Matts och erkänner att det och andra insikter delvis förändrat hans syn på trädet.

Kanske kan man tala om en hatkärlek.

– Fast täta mörka monotona granskogar är inte bra för andra djur och växter...

UR industriskogsbrukets perspektiv är synen mer positiv. Men självbild, att ett aktivt skogsbruk grundlade de produktiva granskogarna i början av 1900-talet, är även den bedräglig.

– Det brukar illustreras av hur kala ljunghedar i Halland

Boken är rikt illustrerad, omslaget är en akvarell av Elisabeth Biström

planteras av en folkrörelse, dirigerad av framsynta skogsmän. Visst gjordes sådana insatser, men de är inte representativa för ett större perspektiv. Den storskaliga odlingen kom igång först på 1950-talet.

– Konstgödsel och förändringarna av jordbruket betydde mycket mer för att granens utbredning och volym ökade dramatiskt under det tidiga 1900-talet

TIDIGARE var det ett omfattande bete som formade landskapet. Granen betades förstås inte, men hölls medvetet tillbaks till förmån för mat till djuren.

Då bönderna började odla vall och hålla djuren närmre gårdarna övergavs de gamla betesmarkerna och ängarna, därmed kunde granen snabbt ta för sig.

INTE heller den etablerade

bilden av granens historiska ankomst till Sverige är glasklar.

Vi har fått lära oss att granen kom från nordöst när klimatet förändrades. Den anlände till Norrland för några tusen år sedan och nådde Skåne för hundra år sedan.

I grova drag är det en riktig bild, men inte hela sanningen.

I boken möter vi professor Leif Kullman som till allas förvåning grävt fram vedprover av gran som är långt över 10 000 år gamla.

– Han använde okonventionella metoder och har blivit ifrågasatt, men det går inte att bortse från hårda fakta.

Nyligen har man dessutom hittat DNA från gran på Hallandsåsen i Skåne som är 15 000 år.

Granens historia gäckar och överraskar.

BOKEN kan beställas av Bokus och andra näthandlare.

Kontakt

Matts Lindbladh, matts.lindbladh@slu.se

Redaktör nyhetsbrevet

Pär Fornling: par.fornling@slu.se